
VÅGE TJENESTEN

Årsrapport 2020

Covid-19 satte
en bremse for
Ældre Sagens
vågetjeneste

Indhold

- 03** Forord

- 05** Hvad har været vågetjenesternes udfordringer
- 06** Færre vågede timer og færre vågninger hos døende
- 08** Lang tid mellem vågeforløb
- 10** Flere aflyste vågeforløb
- 12** 3 ud af 4 vågetjenester måtte ændre på deres vågetjeneste pga. Covid-19
- 13** Vågetjenesterne har været gode til at fastholde vågerne
- 15** Aktivitetslederne har ikke oplevet usikkerhed om at drive vågetjenesten

- 16** Flest vågeforløb på plejecentre
- 17** Kun få vågninger på sygehuse, men det er et område, som er godt på vej
- 18** Hvordan støtter vågetjenesten de pårørende?

- 20** Vågetjenestens mulighed for at hjælpe endnu flere fremover
- 22** 821 frivillige i 2020
- 24** Overblik over Ældre Sagens vågetjenester i Danmark
- 26** Vågetjenesten i tal
- 27** Her har Ældre Sagen vågetjeneste i Danmark

Forord

Ældre Sagens vågetjenester har tydeligt mærket, at Covid-19 har betydet, at døende og deres pårørende ikke har kunnet få den støtte og tryghed, de plejer at give.

Årsrapporten om vågetjenesten i 2020 viser, at Covid-19 er gået ud over de døende og deres pårørende. Dels fordi plejehjemmene lukkede ned, og dels fordi Ældre Sagen undervejs også valgte at lukke ned for vågetjenesterne på grund af risikoen for smitte.

Vanskeligt at udføre vågeopgaven

Samtidig var det vanskeligt at udføre vågeopgaven på grund af kravene om afstand og værnemidler. Vågerne måtte fx ikke holde den døende i hånden. Vågerne har haft det svært med, at de ikke kunne tage ud for at våge, fordi det betød, at døende og pårørende ikke fik den hjælp og tryghed, de havde brug for.

Et usædvanligt år præger statistikkerne

Denne femte årsrapport over Ældre Sagens vågetjeneste for 2020 adskiller sig markant i forhold til de tidligere år på grund af Covid-19. Årsrapporten viser, hvordan Covid-19 har påvirket vågetjenesterne og de frivillige vågere, og hvordan de har håndteret udfordringerne .

Hvad har været vågetjenesternes udfordringer?

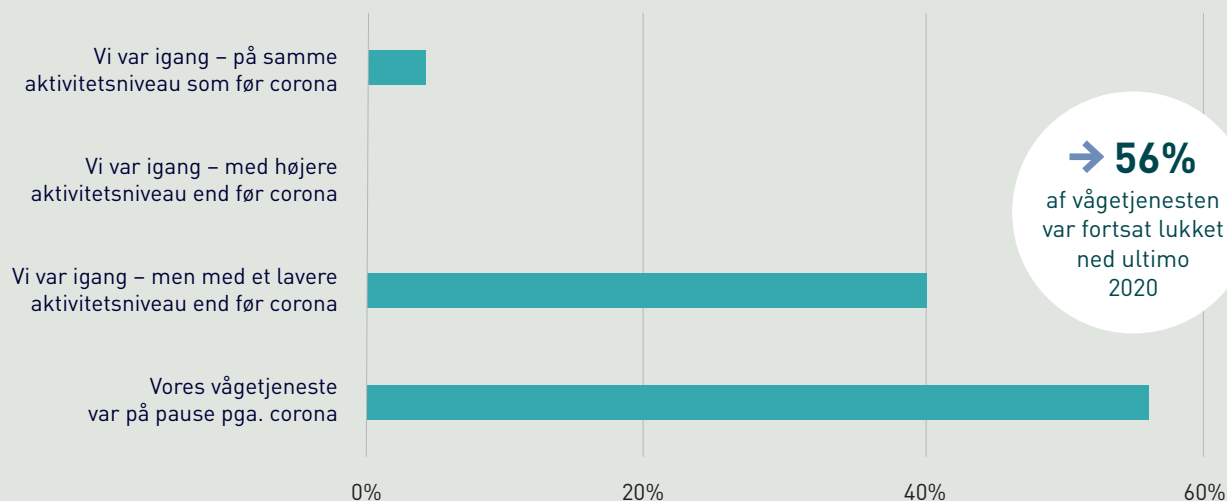
Plejecentrene lukkede ned på grund af Covid-19, og vågetjenesterne lukkede ned, så der var markant færre vågetimer, og færre døende fik hjælp.

- 56% af vågetjenesterne var lukket i store dele af 2020 på grund af Covid-19.
- 40% af vågetjenesterne var i gang i perioder, men på et lavere aktivitetsniveau end normalt. De fokuserede samtidig på at beholde de frivillige.
- Kun 4% af vågetjenesterne var i december på samme niveau som før Covid-19
- Vågetjenesterne måtte sige nej til mange forespørgsler om vågning.
- Nogle frivillige stoppede, fordi de var utrygge ved at våge på grund af risikoen for smitte. Andre stoppede, fordi der ikke var vågeopgaver.

Efter dialog med ledelsen i Ældre og sundhed i kommunen lukkede vi ned, da plejecentrene ikke ville have fremmede ind. Cirka halvdelen af de frivillige i vågetjenesten ønskede ikke at våge. Vi har haft åbent september, oktober, november, men blev ikke brugt. Lukket igen.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 1 **Hvad var status for jeres vågetjeneste i slutningen af 2020?**

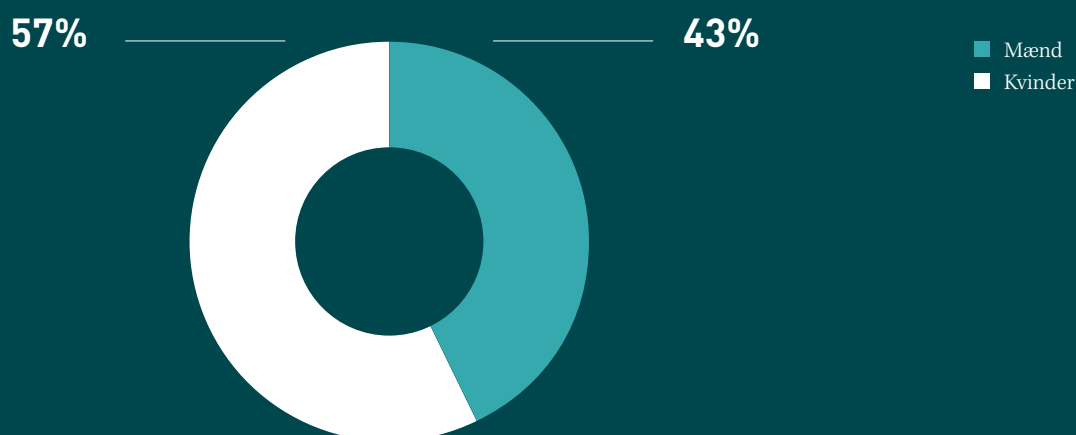
Færre vågede timer og færre vågninger hos døende

I 2020 blev der i alt våget i 4.815 timer ved 330 døende. Det var 645 færre døende, og 9.235 færre timer end i 2019.

De færre vågninger skyldes corona-nedlukningen. Af de 330 døende, som vågetjenesten sad hos, var det i 2020 flest kvinder, der fik hjælp, ligesom årene før. Desuden var det især døende på 70 år eller derover, som fik hjælp i 2020 (93%), ligesom de foregående år.

Mange forgæves henvendelser om vågeforløb
Halvdelen af vågetjenesterne (51%) var nødt til at sige nej til nogle af de henvendelser om vågeopgaver, de fik i 2020. Mere end 2/3 af de afviste henvendelser skyldtes nedlukningen. De måtte samlet set sige nej til 98 henvendelser om vågeopgaver i 2020, på tværs af 25 vågetjenester. I 2019 blev der afvist 33 henvendelser på tværs af 11 vågetjenester.

Figur 2 **Kønsfordelingen af de døende**

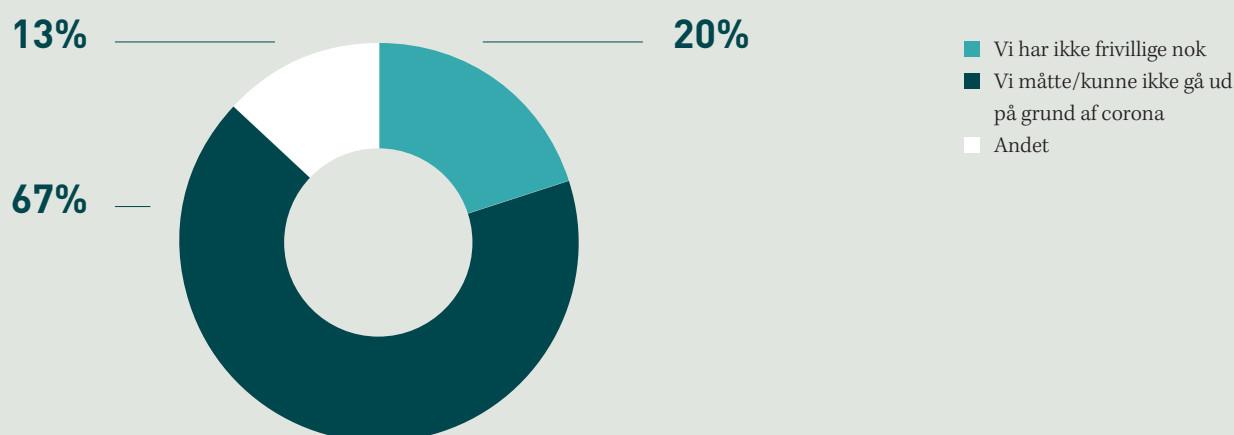

Det har været rigtig tungt, at vi ikke har kunnet hjælpe, for jeg har aldrig ment, at nogen skulle ligge og dø ene.

Aktivitetsleder, vågetjenesten

Figur 3 **Hvilke årsager lå bag, at I måtte sig nej til henvendelser?**

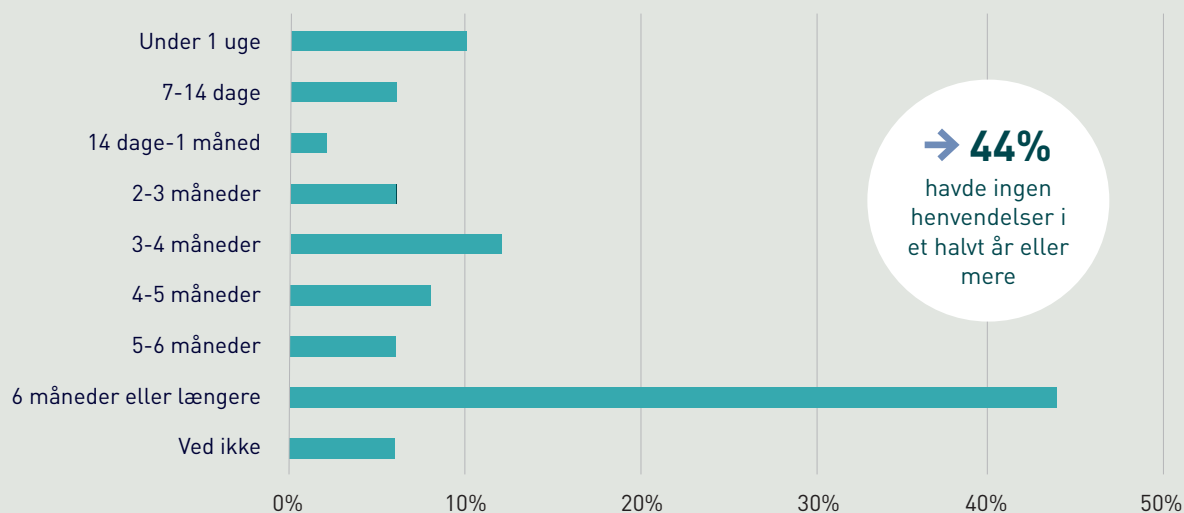

Lang tid mellem vågeforløb

Knap halvdelen af vågetjenesterne havde i 2020 en periode på 6 måneder eller mere, som den længste periode uden at blive kaldt ud. Det var primært den lange nedlukning, som skabte lange perioder uden henvendelser.

Trods nedlukningen havde 10% af vågetjenesterne fortsat henvendelser om vågeopgaver mindst en gang om ugen. Sammenlignet med de to foregående år, er det tydeligt, at nedlukningen skabte længere perioder end normalt, hvor vågetjenesterne ikke blev kaldt ud.

Figur 4 **Hvor lang tid er I gået uden at blive kaldt ud?**

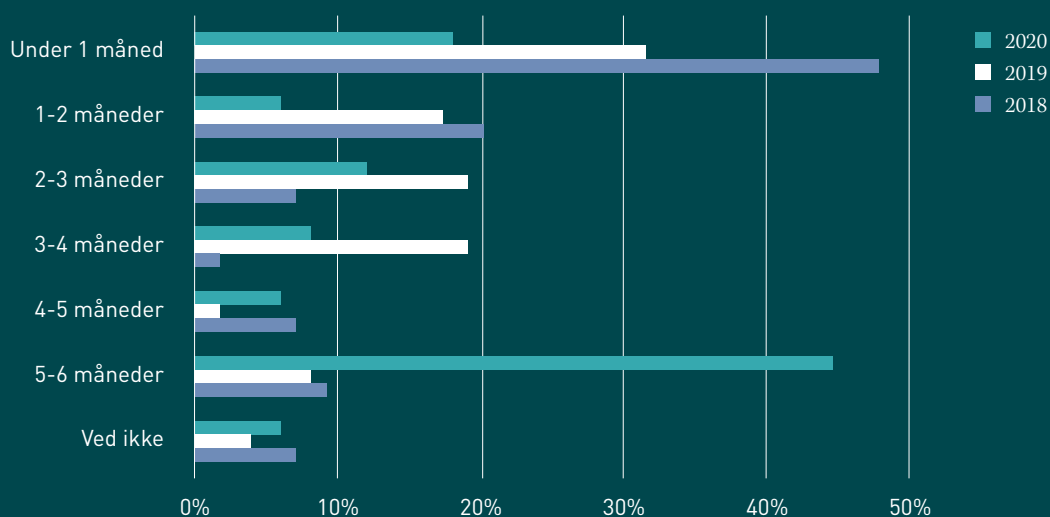

Jeg ved, at vi har været savnet, og det har jeg været berørt af igennem hele denne tid.

Aktivitetsleder i vågetjenesten

Figur 5 **Længste periode uden at blive kaldt ud** sammenlignet med 2018 og 2019

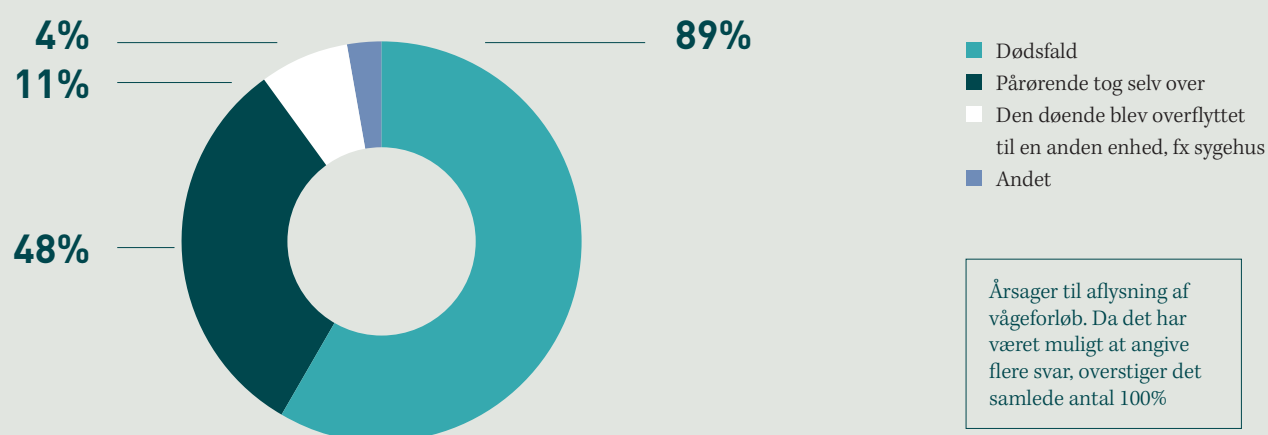
Flere aflyste vågeforløb

Lidt over halvdelen af vågetjenesterne i undersøgelsen oplevede i 2020, at et vågeforløb blev aflyst, inden den første våger nåede ud til den døende. Den hyppigste årsag til aflysning var dødsfald, ligesom i 2019.

Stigningen i aflysninger kan muligvis forklares med nedlukningen og usikkerhed om, hvorvidt vågetjenesten kunne tilkaldes, så de derfor er blevet kontaktet for sent. Vågetjenesten arbejder

fortsat på at undgå aflysninger ved at have et tæt samarbejde med personalet i plejen, så vågetjenesten bliver en fast del af deres arbejdsgang, når der er en døende.

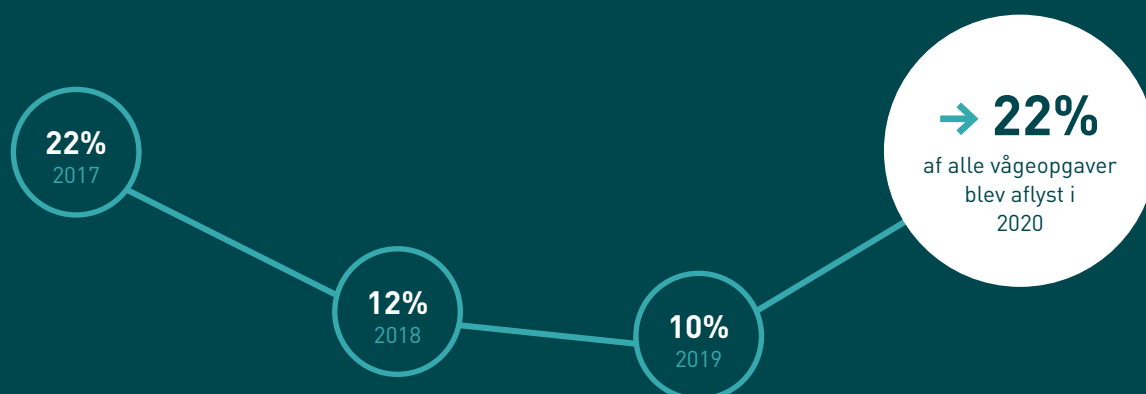
Figur 6 **Årsager til aflysninger af vågeforløb**

Efter dialog med ledelsen i Ældre og sundhed i kommunen lukkede vi ned, da plejecentrene ikke ville have fremmede ind. Cirka halvdelen af de frivillige i vågetjenesten ønskede ikke at våge. Vi har haft åbent september, oktober, november, men blev ikke brugt. Lukket igen.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 7 **Aflysning af vågeforløb i 2020**

3 ud af 4 vågetjenester måtte ændre på deres vågetjeneste på grund af Covid-19

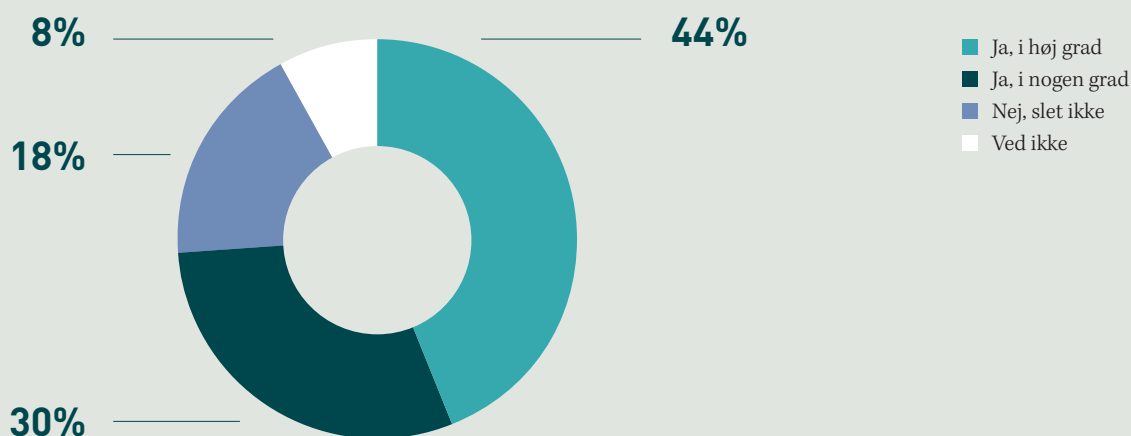
3 ud af 4 vågetjenester (74%), har i høj eller nogen grad været nødt til at tilpasse eller ændre deres vågetjeneste.

- De ændringer, som vågetjenesterne var nødt til at lave, spændte lige fra alternative måder at holde vågemøder på til pludselig at skulle bruge værnemidler, når de vågede.
- De skulle sikre sig, at der ikke var coronavirus på plejecentret, og de fulgte plejecentrets procedure om bl.a. at bære masker, når de ankom.

Efter nedlukningen har vi talt om vigtigheden af, at vi hver især passede på os selv. Det var helt ok at sige, at man ikke ønskede at våge – uden begrundelse. Det var også helt ok, at andre var klar til at våge igen, så snart der var lukket op igen.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 8 **Har I skullet ændre/tilpasse jeres vågetjeneste pga. corona?**

Vågetjenesterne har været gode til at fastholde vågerne

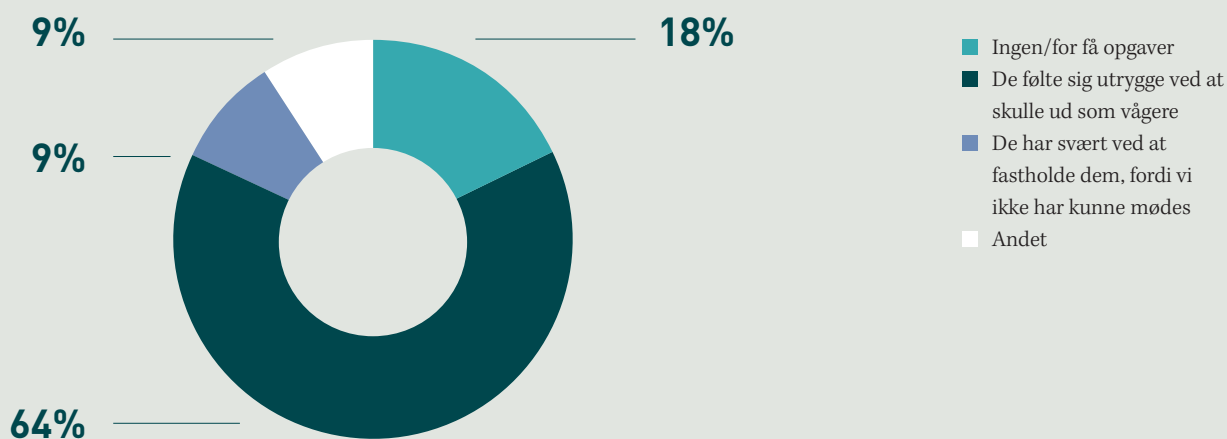
Vågetjenesterne har været gode til at fastholde de frivillige under disse svære betingelser. 20% har oplevet at frivillige er stoppet.

- Aktivitetslederne for vågetjenesten har taget en del initiativer for at fastholde de frivillige under nedlukningen.
- Nogle havde ugentlig telefonkontakt med de frivillige for at orientere dem om den aktuelle status, eller for at høre, hvordan de havde det. Andre har valgt at holde vågemøder på alternative måder.
- Der var frivillige, som valgte at stoppe, fordi de var utrygge på grund af smitterisikoen. Det var typisk på grund af, at de havde sygdom i nærmeste familie eller en ægtefælle, som var i øget risiko for coronasmitte.

Vågerne er meget glade for løbende at blive orienteret om den aktuelle status pr. mail. Vi har, når det var muligt, afholdt månedlige møder. Vi har personligt overrakt værnemidler og julegaver til hver våger. Al vores lederaktivitet har givet tilfredse vågere, selvom de intet har at lave.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 9 Årsager til hvorfor frivillige er stoppet under corona

Aktivitetslederne har ikke oplevet usikkerhed om at drive vågetjenesten

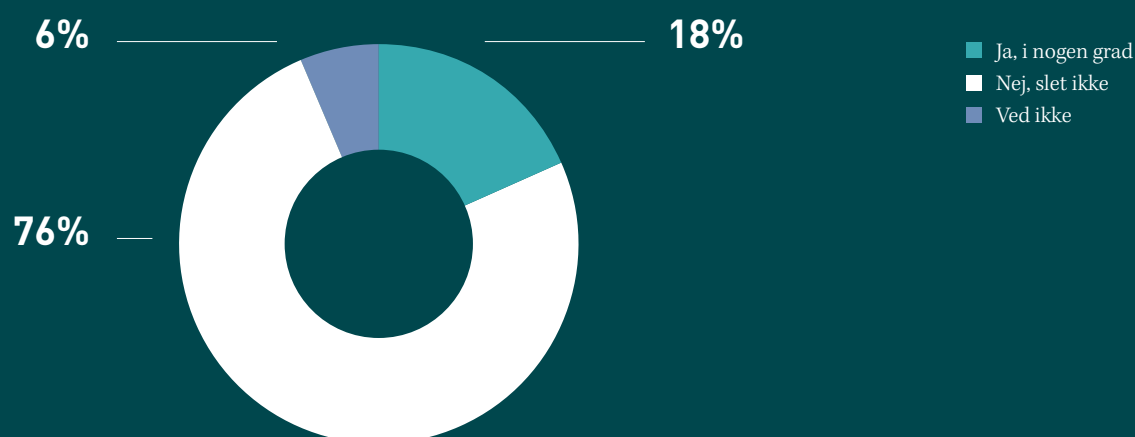
Vågetjenesterne bevarede roen, men var spændte på, hvornår de igen kunne våge på normale vilkår.

- Da Danmark lukkede ned i marts 2020, lukkede alle frivillige tilbud også ned. Da det blev muligt at genåbne, forblev mange vågetjenester fortsat lukkede. Nogle genåbnede med mindre aktivitet, fordi det ikke var muligt at våge på samme niveau som normalt på grund af Covid-19.
- Nogle af aktivitetslederne (18%) oplevede dog en vis usikkerhed i forhold til, hvornår de igen kunne våge på normale vilkår, og hvordan de kunne få sammenholdet og gejsten i vågegruppen genetableret. Andre overvejede, hvordan de kunne ruste sig til en lignende situation – fx ved at være flere frivillige i vågegruppen.

Det bliver nødvendig med opfølgende møder i vågegruppen for at genetablere sammenholdet, fagligheden og gejsten. Vi skal have genskabt det gode og tætte samarbejde, vi havde før corona.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 10 Oplever du usikkerhed i forbindelse med, hvordan du skal drive vågetjenesten?

Flest vågeforløb på plejecentre

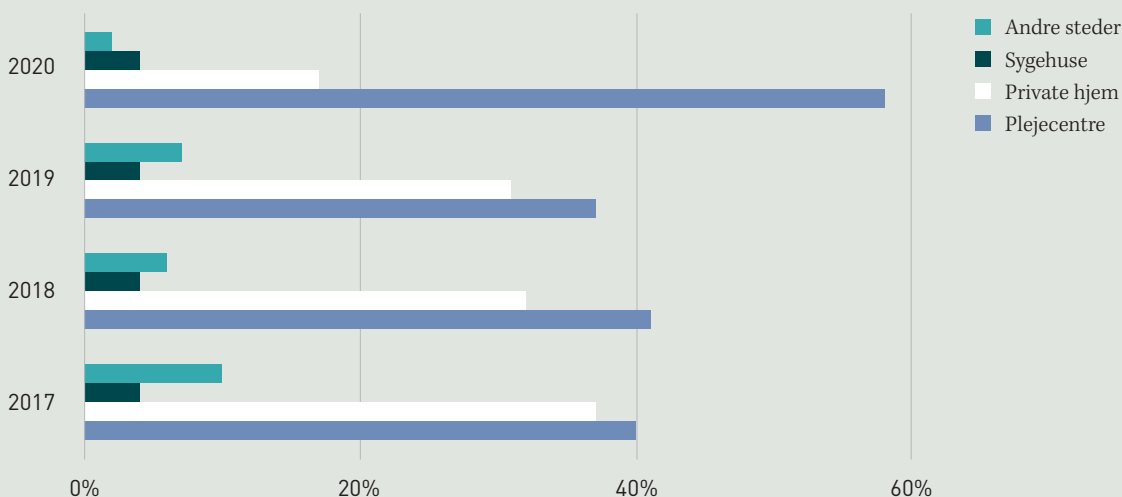
Vågetjenesterne vågede primært på plejecentre i 2020, og langt mindre i private hjem.

- I forhold til de foregående år har vågetjenesterne primært våget på plejecentre i 2020 (58%), hvor det fra 2017-2019 var omkring 40% af vågningerne, som var på plejehjem. Denne stigning skyldes sandsynligvis nedlukningen, og at en del vågetjenester har været mere tilbageholdende med at våge i private hjem det seneste år på grund af corona.
- Omkring 3 ud af 5 vågetjenester dækker alle eller næsten alle plejecentre i deres kommune, og har desuden et samarbejde med hjemmeplejen, når de våger i private hjem

Siden coronaen i foråret har vi i 2020 haft 2 vågninger. Vi har hele tiden været til rådighed. Vi har knoklet for at holde sammen på vågetjenesten med breve og møder tilpaset forsamlingsantallet. Dette er indtil nu lykkedes.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 11 **Hvor har vågetjenesterne våget i 2020?**

Kun få vågninger på sygehuse, men det er et område, som er godt på vej

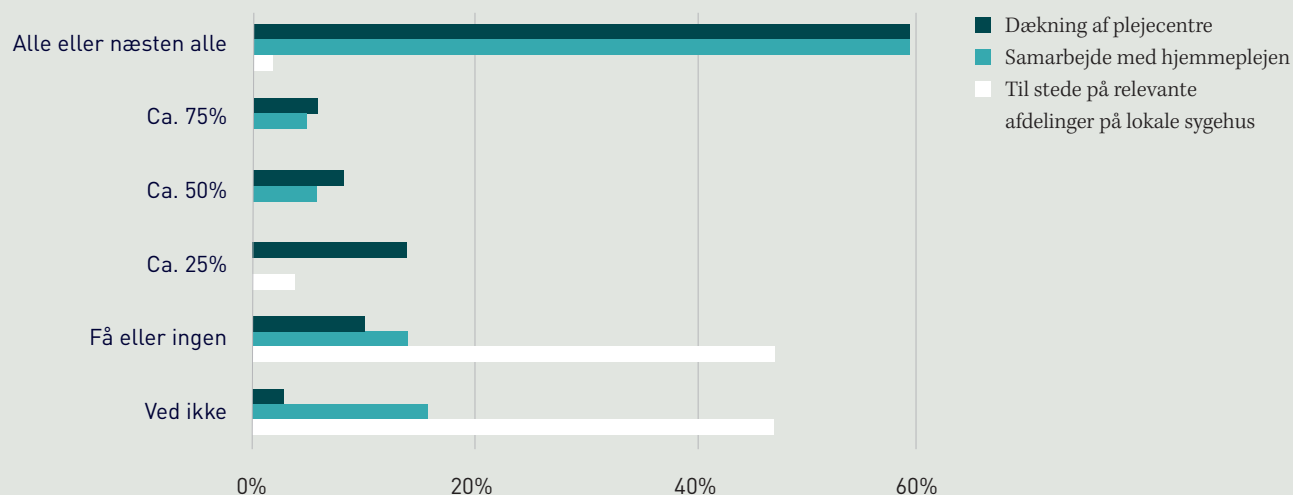
Cirka halvdelen af vågetjenesterne har kun få eller ingen tilstedeværelse på deres lokale sygehus.

Det er stadig relativt nyt for mange af vågetjenesterne at tilbyde hjælp og støtte på sygehusene. I takt med at vågetjenesterne får flere erfaringer og det bliver mere og mere almindeligt, forventer vi, at der fremover bliver flere vågninger på sygehusene, som fortsat er det sted, hvor flest danskere dør.

Vi skal i gang med et stort arbejde, for at få institutionerne til at bruge os igen. Vi har haft en del henvendelser fra mennesker, som gerne vil være vågere. Så har vi jo tænkt meget på, hvornår vi kan komme i gang igen.”

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 12 **Dækning på plejecentre, hjemmepleje og sygehuse**

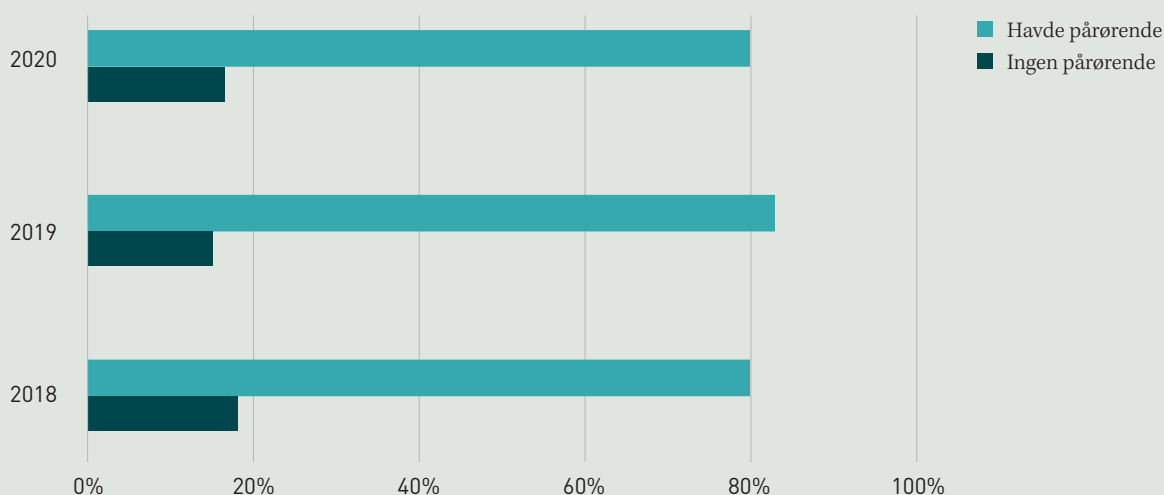

Hvordan støtter vågetjenesten de pårørende?

Vågerne er en vigtig støtte, fordi de har erfaring med omsorg for døende og med at aflaste de pårørende.

- Vågetjenesten våger både hos døende uden pårørende og hos døende, som har pårørende.
- I 2020 havde omtrent 4 ud af 5 døende pårørende, mens 53 døende (17%) ingen pårørende havde. Denne procentandel har ligget stabilt de seneste 3 år.
- I 51% af de vågeforløb, hvor den døende havde pårørende (263 døende), havde vågetjenesterne kontakt til de pårørende. Her oplevede vågetjenesterne, at de var en værdifuld støtte for de pårørende. I de resterende 49% vågeforløb, var der ikke kontakt til de pårørende.

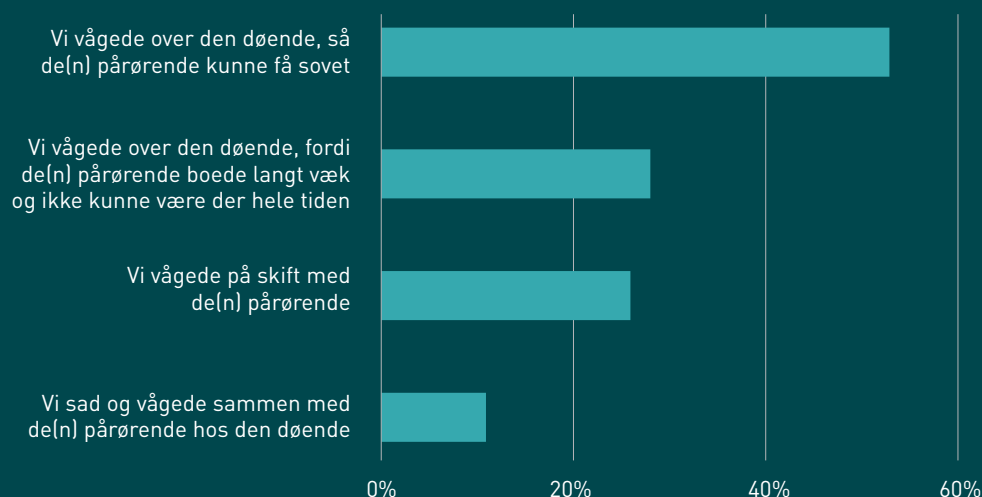
Figur 13 **Havde de døende pårørende?**

Som koordinator bruger jeg en del tid på at lave vagtskemaer og kontakte vågerne før og efter en opgave. Det er vigtigt for mig at følge op på hver enkelt situation med vågeren og de pårørende.

Aktivitetsleder, vågetjenesten

Figur 14 På hvilken måde var I en støtte for de pårørende?

Vågerne gør det muligt for de pårørende at få sovet

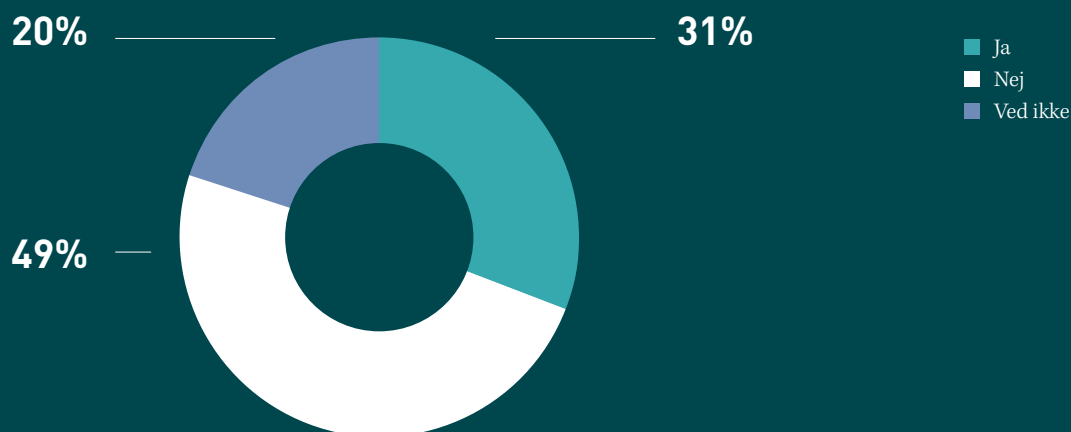
Vågetjenestens mulighed for at hjælpe endnu flere fremover

Der er brug for vågetjenesterne. Så meget, at der er behov for at udvide tilbuddet, så endnu flere kan få hjælp fremover.

15 vågetjenester (31%) ser et behov for at udvide vågetjenestens tilbud i deres lokalområde, så de kan komme ud på flere plejehjem, sygehuse og i private hjem. Hver femte mener, at man bør styrke

samarbejdet med fx plejehjem, sygehuse og hjemmehjælpsenheder, hvis det skal lykkes at hjælpe endnu flere. Halvdelen af vågetjenesterne mener, at det, der skal til, er at få flere frivillige vågere.

Figur 15 **Ser I et behov for at udvide vågetjenesten i de kommende år?**

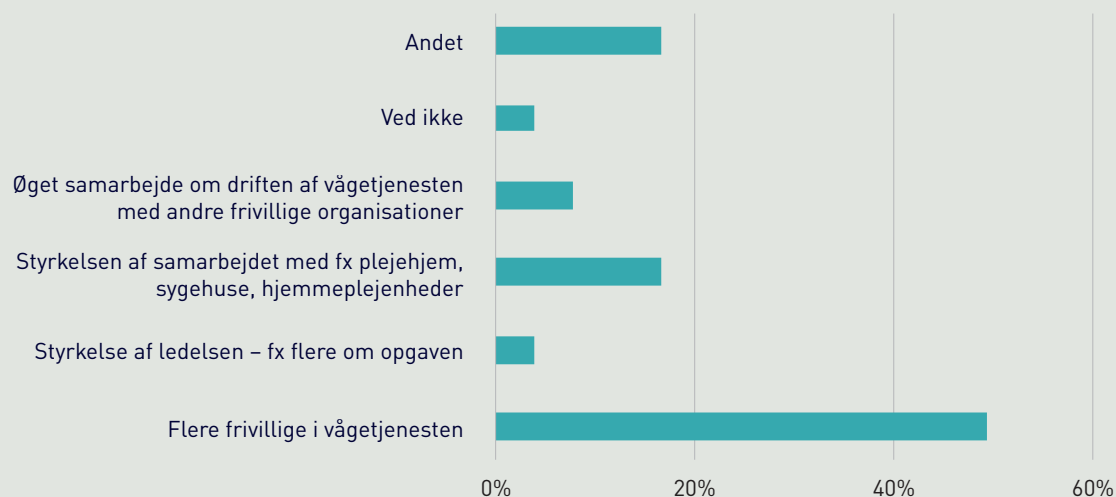

Vi forventer, at vågetjenesten kommer på samme aktivitetsniveau som før coronaen. Vi overvejer et ekstra tilbud som akut kan trøste og vejlede pårørende til afdøde.

Aktivitetsleder, vågetjenesten

Figur 16 **Hvad skulle der til for at udvide vågetjenesten?**

821 frivillige i 2020

Trods nedlukningen af vågetjenesten er antallet af frivillige steget i 2020.

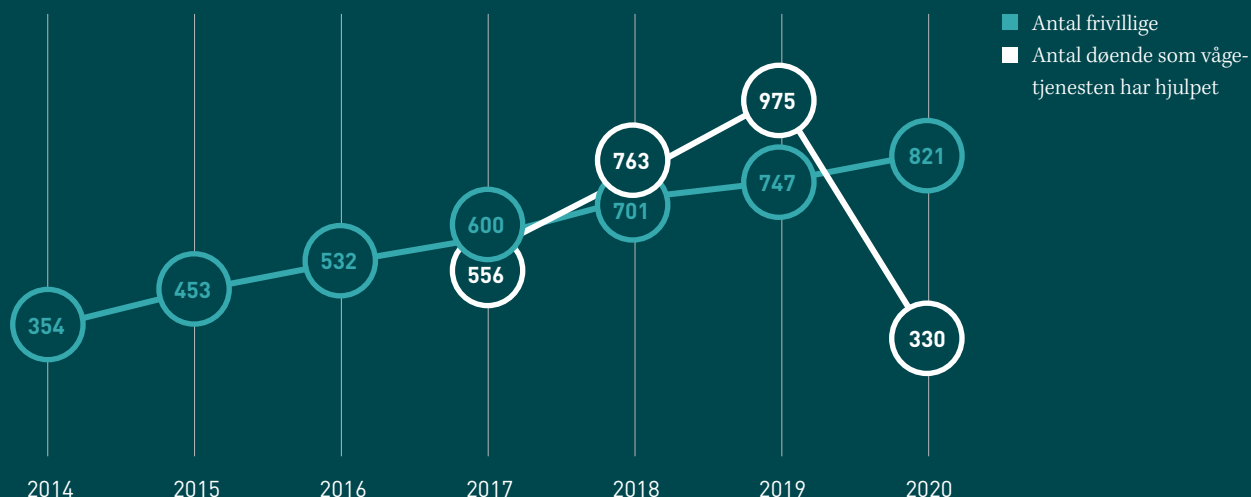
- I 2019 var der 754 aktive vågere, og i 2020 var der 821 aktive vågere per 31.12.2020.
- Der er 79 aktivitetsledere fordelt på i alt 50 vågetjenester. I 29 af dem er der 1 aktivitetsleder og i 14 af dem er der 2 aktivitetsledere. Det er et fald fra 2019, hvor der var 95 aktivitetsledere fordelt på 48 vågetjenester.
- I gennemsnit brugte en aktivitetsleder ca. 6 timer månedligt på sit virke i 2020. I 2019 var gennemsnittet på 5 timer per aktivitetsleder.

Vågetjenesterne har været gode til at fastholde de frivillige helt fra starten af nedlukningen. Nogle frivillige valgte alligevel at stoppe, fordi de var utrygge på grund af smitterisikoen, eller fordi der var færre eller ingen vågninger.

Vi er helt nystartede som vågetjeneste i Ældre Sagen. Det, at vi alle var med på samme kursus, har været guld værd for sammenholdet. På grund af coronaen blev vi bremset i at evaluere vågeforløb. Men vi havde et rigtig godt evalueringsmøde efter det første vågeforløb.

Aktivitetsleder vågetjenesten

Figur 17 **Antal frivillige og antal døende**

Overblik over Ældre Sagens vågetjenester i Danmark

DISTRIKT	VÅGETJENESTE	OPSTARTS ÅR	ANTAL FRIVILLIGE	ANTAL AKTIVITETSLEDERE
1	Frederikshavn-Læsø, Sæby og Skagen	2017	18	2
	Hobro, Hadsund, Mariager Fjord og Arden	2009	23	2
	Morsø***	2006	14	1
	Sallingsund	2019	16	1
	Nibe	2019	17	1
2	Skjern-Tarm	2013	7	1
	Skive-Spøttrup-Sundsøre	2016	11	3
3	Brædstrup	2013	14	1
	Gjern	2011	13	1
	Hinnerup	2018	6	1
	Horsens og Horsens Nord	2011	20	4
	Juelsminde	2019	21	2
	Kjellerup	2017	11	1
	Purhus, Randers og Assentoft	2012	9	2
	Rougsø-Sønderhald og Nørre Djurs	2009	8	1
	Samsø	2010	12	3
	Them	2013	15	1
	Tørring-Uldum	2015	21	1
Hedensted	2018	16	1	
4	Brørup, Rødding, Holsted og Vejen	2013	36	2
	Kolding	2017	13	1
	Ølgod	2018	15	2
5	Gråsten og Broager	2011	3	1

* Har ikke svaret og indgår derfor ikke i rapporten

** Netop opstartet og indgår derfor ikke i rapporten

*** Har ikke kunne besvare alle spørgsmål, og indgår derfor ikke i hele rapporten.

DISTRIKT	VÅGETJENESTE	OPSTARTS ÅR	ANTAL FRIVILLIGE	ANTAL AKTIVITETSLEDERE
6	Højfyn	2010	14	1
	Kerteminde	2010	10	1
	Langeland	2010	19	1
	Middelfart	2016	26	4
	Nordfyn*	2012	23	1
	Nyborg-Ullerslev	2014	9	1
	Odense	2012	17	1
	Ærø	2005	18	3
	Ørbæk	2012	5	1
7	Møn-Bogø, Præstø og Vordingborg	2016	14	4
	Nykøbing Falster-Sydfalster	2014	27	1
	Stubbekøbing og Nørre Alslev	2016	10	1
	Sakskøbing og Nysted	2016	8	1
8	Nykøbing-Rørvig	2015	6	1
	Ringsted**	2020	4	1
	Tornved-Svinninge	2019	13	1
	Ramsø	2017	9	2
	Solrød	2015	6	1
9	Allerød	2012	17	2
	Farum og Værløse	2016	23	2
	Fredensborg	2014	19	2
	Helsingør	2014	20	2
	Skibby, Jægerspris, Frederikssund og Slangerup	2018	27	1
	Albertslund	2014	23	1
10	Brøndby	2017	13	1
	Frederiksberg	2018	14	2
	Høje Taastrup	2015	14	2
	København City, Amager2300, Østerbro, Valby og Brønshøj-Vanløse.	2013	39	2
	Tårnby og Dragør	2017	17	1
Samlet			821	81

* Har ikke svaret og indgår derfor ikke i rapporten

** Netop opstartet og indgår derfor ikke i rapporten

*** Har ikke kunne besvare alle spørgsmål, og indgår derfor ikke i hele rapporten.

Vågetjenesten i tal

+

+

+

+

+

Hver femte døende som får hjælp har slet ingen pårørende

58%

af vågeopgaverne foregik på plejecentre

81

Aktivitetsledere

821

Frivillige

56%

af vågetjenesterne var lukket i store dele af 2020 grundet Covid-19

4.815

Antal vågede timer hos 330 døende

83%

af de døende havde pårørende

Her har Ældre Sagen vågetjeneste i Danmark

● Vågetjeneste   ●- - Samlet vågetjeneste

Tak til vågetjenestens aktivitetsledere, som har bidraget til denne årsrapport

Rapporten er baseret på et spørgeskema, som blev sendt ud til aktivitetslederne i Ældre Sagens vågetjenester. 79 lokalafdelinger drev i fællesskab 52 vågetjenester i Danmark pr 31/12 2020. 50 af dem svarede på spørgeskemaet, det giver en svarprocent på 96%.

Vi vil gerne sige mange tak til de mange aktivitetsledere af vågetjenesten, som har bidraget til denne rapport. Også tak til alle i Ældre Sagens vågetjenester for jeres store indsats for døende og deres pårørende.